

18.05.2020

Pormestari

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

TEM

25. 05. 2020

62 §

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle esityksestä alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamiseen

HEL 2020-004758 T 00 01 06

Päätös

Pormestari antoi työ- ja elinkeinoministeriölle seuraavan lausunnon liittyen esitykseen alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

Yleiset kommentit ehdotuksista

Lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on ollut selkeyttää alueiden kehittämistä ja alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevaa lakikokonaisuutta. Uuden lainsäädännön valmistelun tarve johtuu eräistä aluekehittämisjärjestelmän uudistustarpeista sekä EU:n rakennerahastojen ohjelmakauden 2021-2027 sääntelyn edellyttämistä sääntelytarpeista. Aluekehittämisen kokonaisuutta selkeyttää oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säädösten nivominen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön.

Aluekehittämislain jatkovalmistelussa on varmistettava, että kaupungit ja kunnat nostetaan aluekehittämispäätösten toteuttajiksi ja toimijoiksi. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan kaupungeilla ja kunnilla on keskeinen rooli aluepolitiikassa, mutta lakiehdotuksissa se jää liian ohueksi ja kaupunkien asemaa aluekehittämistä koskevassa lainsäädännössä tuleekin täsmentää ja vahvistaa erityisesti kaupunkikehittämisen osalta. Valtion ja maakuntien välisten säännöllisten aluekehittämiskeskustelujen käyttöönotto on kannatettavaa, mutta suurten kaupunkien ottamisesta mukaan alueiden kehittämiskeskusteluihin tulee säännellä velvoittavasti. Kestävän kaupunkikehittämisen rahoitusta tulee kohdistaa vain Suomen suurimmille kaupungeille.

18.05.2020

Pormestari

Alueiden kehittämisen tavoitteisiin tulisi sisällyttää vahvempi elinkeinopolitiikan painotus sekä yritysten kasvun ja toimintaedellytysten edistäminen. Yritysten tukeminen helpottamalla osallistumista hankkeisiin ja innovaatiotoimintaan on nykyisessä koronepidemiatilanteessa sekä epidemian jälkihoitoon ja talouden ja elinkeinoelämän elpymiseen liittyen tärkeää. Yritysten osallistumista tukisi myös hankehallinnon keventäminen. Tähän liittyy esimerkiksi tulkinta siitä, onko yrityksen osallistuminen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan rakennepolitiikan varoilla de minimis -tuen alaista vai ei. Helsingin näkemys on se, ettei yritysten osallistuminen innovaatiotoimintaan tulisi olla de minimis -tuen piirissä.

Kansallisella tasolla aluekehittämisessä sekä alue- ja rakennepolitiikan ohjelmatyössä on jääty lainsäädännön selvennysten ja täsmennysten tasolle. Alue- ja rakennepoliittiseen ohjelmaan tulisi sisällyttää täsmällisemmät kaupunkikehittämisen tavoitteet ja sisällöt. Kaupunkien kehittäminen on monen eri osa-alueen kehittämistä samanaikaisesti ja tämän integroidun toimintatavan tulisi näkyä huomattavasti nykyistä voimakkaammin alueellisella, kansallisella ja EU-tasolla. Niin globaalit kehityskulut (pandemiat, ilmastonmuutos, maahanmuutto, digitalisaatio) kuin myös sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät epävarmuustekijät on otettava vahvemmin huomioon. Vihreämpää ja vähähiilisempää Eurooppaa tavoiteltaessa on edistettävä paikallisia ilmasto- ja kiertotaloustoimia ja niiden kehittämistä. Aluekehittämisen tavoitteissa on huomioitava myös kestävä kasvu ja digitalisaatio.

Esityksessä ehdotettu välittävien toimielinten määrän vähentäminen on perusteltua tuensaajien yhdenmukaisemman kohtelun ja tehokkaamman hankehallinnon näkökulmista. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että muutokset lyhentävät hakemusten käsittely- ja maksatusaikoja sekä vähentävät hallinnon kustannuksia. Välittävien tukielinten vähentämisen rinnalla on tärkeää, että yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttöä jatketaan ja hankehallintoa kevennetään.

Toimeenpanolaissa esitetään maakuntaliitolle siirrettäväksi merkittävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen. Tältä osin on otettava huomioon, että EU-ohjelmien hallinnon rahoitusta ei voida määrätä hoidettavaksi kuntien rahoituksella, vaan maakuntaliittojen välittävän viranomaisen tehtävät on rahoitettava kokonaisuudessaan teknisellä tuella ja valtion rahoituksella.

Yleisesti tavoite hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja selkeyden lisäämiseksi hankehallinnossa on kannatettavaa samoin kuin tarkastuskäytäntöjen keventäminen ja kansallisen tason vastuun lisääminen sekä digitaalisten palveluiden roolin vahvistaminen ja kokoaminen entistä kattavammin yhteen hallintoviranomaisen seurantajärjestelmään. Digi-

18.05.2020

Pormestari

taalisten palveluiden toimivuuteen ja käytettävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kommentit toimeenpanolain pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin

1 luku Yleiset säännökset

Alueiden kehittämisen tavoitteita (1.luku Yleiset säännökset, 2. pykälä) tulisi tarkentaa niin, että tavoitteisiin sisältyy myös yritysten kasvun ja toimintaedellytysten edistäminen. Lisäksi tutkimus- ja kehitystoiminta pitäisi mainita koska se edistää osaltaan tuottavuuskehitystä ja myötävaikuttaa siten positiivisesti aluekehitykseen. Suomen kansallisena tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenojen osuus bruttokansantuotteesta nykyisestä noin 2,7 prosentista neljään prosenttiin vuonna 2030. Tämä ei onnistu ilman vahvaa sitoutumista tavoitteeseen. Myös Euroopan komissio on Suomen maaraportissa 2020 kiinnittänyt huomiota tutkimus- ja kehittämismenojen bruttokansantuoteosuuteen. Helsingin kaupunki pitää kuitenkin erittäin hyvänä sitä, että alueiden kehittämisen tavoitteissa korostuvat ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä kestävä kehityksen tavoitteet.

Helsingin kaupunki ehdottaa seuraavia muutoksia 1. luvun 2 §:ään:

2 § Alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden ja yritysten kestävä kasvua ja kilpailukykyä sekä asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua.

Alueiden kehittämistä edistävin toimenpitein

- 1) vahvistetaan kestävää alue-, elinkeino- ja yhdyskuntarakennetta, edistetään yritysten kasvumahdollisuuksia ja alueiden uudistumista sekä saavutettavuutta;
- 2) tuetaan työllisyyttä, osaamista, tutkimus- ja kehitystoimintaa ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
- 3) parannetaan elinympäristön laatua ja hillitään ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia;
- 4) vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja; ja
- 5) parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

Viranomaisten vastuut ja roolit on lakiehdotuksessa määritelty melko selkeästi. Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon ei esitetä muutoksia. Business Finlandilla ei enää esityksen mukaan olisi roolia välittävänä toimielimenä. Helsingin kau-

18.05.2020

Pormestari

punkki kuitenkin toteaa, että tältä osin voisi olla tarkoituksenmukaista vielä arvioida, onko säännöksissä riittävällä tavalla otettu huomioon koronapandemian aiheuttamasta kriisitilanteesta elpyminen.

Lakiluonnoksen 6 §:ssä kuntien rooli alueiden kehittämisessä ei tule riittävästi esille ja Helsingin kaupunki ehdottaa tarkennusta kuudenteen pykälään (vastuu alueiden kehittämisestä):

6 § Vastuu alueiden kehittämisestä

Vastuu alueiden kehittämisestä on valtiolla ja kunnilla.

Alueiden kehittämisen valtakunnallinen vastuu on valtiolla. Alueiden kehittämisen yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat valtioneuvostossa työ- ja elinkeinoministeriölle.

Kunnat vastaavat alueiden kehittämisestä omalla alueellaan. Kunnat voivat yleisen toimialan puitteissa ottaa hoitaakseen tehtäviä, jotka edistävät alueen elinvoimaa ja kuntalaisten hyvinvointia. Maakunnan liitto on kuntien aluekehittämisviranomaisen ja alueensa lakisääteinen kuntayhtymä, jossa jokaisen kunnan on oltava jäsenenä ja jossa kunnat hoitavat aluekehittämistehtävää yhteistoimintana. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla niille säädettyjä tai erikseen määrättyjä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä toimialueellaan.

Kuntien ja kaupunkien asemaa aluekehittämisessä tulee täsmentää myös muilta osin (vrt. 6§:n suhde 15 §:ään). Kaupunkien roolia maakuntien liittojen alueiden kehittämisen suunnittelussa tulee vahvistaa.

Lisäksi kaupunki esittää seuraavat huomiot muista, lukuun 2 sisältyvistä ehdotuksista:

- Välittävien toimielinten määrän vähentäminen (9 §). Helsingin kaupunki kannattaa välittävien toimielimien määrän vähentämistä (9 §). Rahoituslaissa maakunnan liitoille esitettyä siirrettävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen ei kuitenkaan tule hyväksyä, vaan kustannukset tulee kattaa kokonaisuudessaan EU:n ja valtion rahoituksella.
- 10a §. Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitettun määrärahan valvonnassa. Pykälän perusteluissa (s.7-8) todetaan määrärahan käyttökohteet ja viitataan myös valtion ja kaupunkien välillä solmittaviin ekosysteemisopimuksiin. Ko. kappaleesta kuitenkin puuttuu sanoja, minkä vuoksi määrärahan käyttökohteiden suhde ekosysteemisopimusten piiriin kuuluviin kaupunkeihin jää auki. Näin ollen ei ole selvää, ovatko määrärahan piirissä kaikki kaupunkiseudut, joilla on ekosysteemikehittämistä, vai ai-

18.05.2020

Pormestari

- noastaan ekosysteemisopimuksen ulkopuoliset kaupunkiseudut.
- 12 § Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tarkastusviranomaisen. Tarkastusten keventäminen ja laajennettu yhden tarkastuksen periaatteen käyttö ovat kannatettavia. Näin mm. vältetään päällekkäiset tarkastukset.
 - 13 § Alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunnan sijaan ehdotetaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen alueiden uudistumisen neuvottelukuntaa, jonka tehtävät olisivat aikaisempaa strategisemmin määritelty. Helsingin kaupunki toteaa, että alueiden uudistumisen neuvottelukunta on toiminut lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 2019 lähtien, minkä vuoksi ehdotus lähinnä validoi nykytilan. Metropolialueen ja koko Suomen kannalta on tärkeää, että Helsinki on aina suoraan edustettuna aluekehityksen kannalta keskeisissä työryhmissä.
 - 17 § Maakuntien yhteistyöryhmä säilyy edelleen kumppanuuselimenä, jossa alueiden kehittämisen kannalta keskeiset toimielimet ovat edustettuja.

3 luku Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt

On tärkeää, että rakennerahasto-ohjelmalla edistetään tehokkaasti aluekehittämisen tavoitteita, joissa tulisi olla vahvempi kaupunkipoliittinen painotus. Nimenomaan kaupunkiseuduilla ratkaistaan myös keskeisiä Euroopan unionia koskevia haasteita tulevalle rahoituskaudella.

Helsinki kannattaa myös nykyistä yleisempää sääntelyä koskien pitkän aikavälin strategisten linjausten ja maakuntaohjelman laatimista sekä luopumista maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmien laatimisesta.

23 § Alueiden kehittämisen keskustelut

Valtion ja maakuntien välisten aluekehittämiskeskustelujen käyttöönotto on kannatettavaa. Myös valtion ja kaupunkien välistä suoraa keskusteluyhteyttä sekä nykyistä tiiviimpää yhteistyötä kaupunkien ja ministeriöiden välillä tulee lisätä. Kaupungin näkemyksen mukaan on myös tarpeellista, että suuret kaupungit otetaan mukaan alueiden kehittämiskeskusteluihin ja tätä koskevan sääntelyn tulee olla velvoittavaa.

Sopimuksellisuuden kehittämisessä ministeriöiden ja kaupunkien välillä tulee olla omat suorat kehittämiskeskustelut. Valtion ja kaupunkien sopimusten sisällöt on huomioitava maakunnallisissa kehittämisasiakirjoissa sellaisenaan. Näin ollen ne ovat mahdollista ottaa sisällöiksi myös maakunnallista kehittämistä koskevissa neuvotteluissa. Ensivaiheen valmistelutyöryhmässä tulee olla edustus valtion ja maakuntien lisäksi myös suurista kaupungeista.

18.05.2020

Pormestari

26 § Kestävä kaupunkikehittäminen

Laissa annetaan mahdollisuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelmasta, (ekosysteemisopimus) sisällöstä, toiminnassa noudatettavasta menettelystä sekä toiminnasta vastaavasta tahosta. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä sitä, että kaupunkeja kuullaan riittävästi ennen kuin kestävästä kaupunkikehittämisestä säädetään ao. tavalla tarkemmin. Lisäksi Helsingin kaupunki pitää oleellisena sitä, että kestävästä kaupunkikehittämisestä koskevien yhdennettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi tai toiminnan ohjaamiseksi ei rakenneta liian raskasta hallintomallia kaupunkeihin tai kansalliselle tasolle. Lisäksi hallinnon eri tasojen (kansallinen ja kaupunkitaso) tulee keskustella riittävästi keskenään. Kaupunkien tulee voida päättää itse kaupunkeihin asetettavien johtoryhmien kokoonpanosta ja toimintamallista.

Pykälän 2 momenttia koskevien perusteluiden (s.18) mukaan kaupungit perustaisivat suunnitelman toimeenpanemiseksi jokainen oman tai useamman kaupungin yhteisen johtoryhmän, jonka tehtävänä olisi vastata hankkeiden tarkoituksenmukaisuusharkinnasta eli seurantakomitean määrittelemien valintakriteereiden perusteella priorisoida aluekehitysrahaston hankkeita.

Helsingin kaupunki toteaa, että ekosysteemisopimuksen valtion kanssa solmineiden kaupunkien tulee itse voida päättää perustavatko ne oman johtoryhmänsä vai esimerkiksi yhteisen johtoryhmän valitsemiensa kaupunkien kanssa. Kaupungit päättävät itse johtoryhmien kokoonpanosta ja toimintatavoista, toisin sanoen siitä, miten hankkeiden tarkoituksenmukaisuusharkinta ja aluekehitysrahaston hankkeiden priorisointi seurantakomitean määrittelemien valintakriteerien perusteella sekä kaupunkien ekosysteemisopimusten sisältöihin pohjautuen käytännössä toteutetaan.

5 luku Erinäiset säännökset

Lakiluonnoksessa on ehdotettu luopumista äkillisen rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan äkillisen rakennemuutoksen määritelmän perusteella on pystytty tukemaan paitsi alueita myös alueen toimialoja, kuten meriteollisuutta, äkillisissä muutostilanteissa. Kohdennetuilla ja ajallisesti rajoitetuilla tukitoimilla on voinut olla suurikin merkitys alueen ja yritysten selviämisen prosessissa. Riippumatta siitä, mainitaanko äkillisen rakennemuutoksen ala tai alue lakitekstissä, tukitoimia ja rakennerahoitusta on voitava yhteisymmärryksessä uudelleen kohdentaa nopeastikin äkillisiin ja haastaviin muutostilanteisiin.

Kommentit rahoituslain pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

18.05.2020

Pormestari

1 luku Yleiset säännökset ja viranomaisten toimivalta

10 § Maakunnan liiton harkintavalta eräissä tapauksissa

Pykälän perusteluissa (s.4) viitataan edellä jo esiin tulleeseen kestävän kaupunkikehittämisen johtoryhmään. Helsingin näkemyksen mukaan jokaisella kaupungilla tulee olla oma johtoryhmänsä, joka esittää rahoitettavia hankkeita oman suunnitelmansa perusteella

18 § Tuen hakijan omarahoitusosuus

Pykälässä säädettäisiin alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahasta rahoitettavissa hankkeissa tuen hakijan omarahoituksena tai sitä korvaavana 1 momentissa tarkoitettuna ulkopuolisena rahoitusosuutena. Ulkopuolisena rahoitusosuutena voidaan hyväksyä hankkeessa tarvittava ja todennettavissa oleva vastikkeetta tehtävä työ/luovutettava tuotantopanos tai hyödyke taikka vastikkeellinen työ taikka vastikkeellinen luovutettava tuotantopanos tai hyödyke.

Lisäksi mainitaan ulkopuolisen rahoitusosuuden korvaaminen edellä mainituilla kolmella vaihtoehdolla. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan omarahoitusosuutta koskevaa pykälää tulee tarkentaa. Kuluvalla ohjelmakaudella ns. "in kind" -omarahoitusmuodot eivät ole olleet sallittuja esimerkiksi EAKR- ja Interreg -ohjelmissa. Nyt esitetty ehdotus on epäselvä eikä muotoilusta ilmene, koskeeko sääntely kaikkia hankkeita vai onko tähän tulossa rajoituksia.

2 luku Tukimenettely

21 § Tuen muutoshakemus

Lakiehdotuksen mukaan mm. jos hanketta tai sen osaa ei voida toteuttaa tukipäätöksen ja liitteenä olevan hankesuunnitelman mukaisena, tuensaajan on haettava muutosta tukipäätökseen. Koska hankkeissa tulee helposti muutostarpeita olisi tärkeää, että muutoshakemusten tekeminen olisi mahdollisimman helppoa ja siihen liittyvät ohjeet ja periaatteet selkeitä. Hankesuunnitelmiin tarvittavat muutokset tulee voida tehdä nykyistä kevyemmin ja selkeämmällä ohjeistuksella.

3 luku Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan rahastoja koskevat erityissäännökset

42 § Viestintävelvoitteiden laiminlyöminen tuen maksamisen esteenä ja takaisinperinnän perusteena

Pykälässä säädettäisiin viestintävelvoitteiden laiminlyöminen vaikutuksesta tuen maksamiseen ja takaisinperintään sekä menettelystä laiminlyöminen yhteydessä nykyistä tarkemmin. Jos tuen saaja laiminlyö tie-

18.05.2020

Pormestari

dotusta ja viestintää koskevia velvoitteitaan, välittävän toimielimen on annettava tuen saajalle kehoitus ja kohtuullinen määräaika asian korjaamiseksi. Tämän jälkeen seuraa takaisinperintä.

Seurausten ei tule olla liian ankaria, vaan ensin tulisi turvautua kehoituksiin ja muistutuksiin. Tältä osin tulee ottaa huomioon kohtuullisuus ja suhteellisuus. Esimerkiksi yksittäisen logon puuttumisen tai väärän logon käytön ei tulisi johtaa takaisinperintään.

52 § Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötietojen käyttö ja luovuttaminen

Lakiehdotuksessa mahdollistetaan ESR+ -ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden seurantatietojen kerääminen henkilötietojen osalta ja raportointi Euroopan komissiolle tilastopohjaisesti (52 ja 53 §). Tämä on kannatettavaa, sillä kuluneella ohjelmakaudella osallistujatietojen kerääminen paperisille lomakkeille on ollut ongelmallista mm. tietosuojakysymysten takia. Paperisten henkilötietolomakkeiden käytöstä tulisikin luopua ja siirtyä sähköiseen järjestelmään.

4 luku Kansallista vastinrahoitusta koskevat erityissäännökset

Kaupunki pitää perusteltuna erillistä lukua kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä, sillä se selkeyttää sääntelyä.

56 § Varojen jako

Esityksessä ehdotetaan, että kansallisen vastinrahoituksen myöntäminen siirtyisi kokonaan maakuntien liitoille. Aiemmin työ- ja elinkeinoministeriö on vastannut kansallisen vastinrahoituksen myöntämisestä tuensaajille valtioiden välisissä ja alueiden välisissä Interreg-ohjelmissa. Menettelyä muutettaisiin siten, että myös valtioiden välisten sekä alueiden välisten Interreg-ohjelmien kansallinen vastinrahoitus myönnettäisiin tuen saajille jatkossa toimivaltaisista maakunnan liitoista. Helsingin näkemys on se, että on selkeämpää, että vastinrahojen myöntö on kokonaan maakuntien liittojen vastuulla. Kansallisen vastinrahoituksen prosessin kehittäminen yhdenmukaiseksi eri ohjelmien välillä on kannatettavaa.

58 § Kansallisen vastinrahoituksen tukimenettelyä koskevat poikkeukset

Pykälässä 58 kuvattaisiin kansallisen vastinrahoituksen tukimenettelyä koskevat poikkeukset. Tätä tulisi kaupungin näkemyksen mukaan tämentää. Nykyisen käytännön mukaan valtion vastinrahaa haetaan ja alustavat sitoumukset sen myöntämisestä tehdään jo ennen varsinaisen ohjelmahaun sulkeutumista. Epäselväksi jää esimerkiksi se, tarkoi-

18.05.2020

Pormestari

tetaanko tässä, että uudella ohjelmakaudella kansallista vastinrahoitusta olisi mahdollista hakea sekä ennen että jälkeen varsinaisen hankehakemuksen jättämistä ohjelmasihteeristöön.

On kannatettavaa, että molemmat vaihtoehdot olisivat mahdollisia. On myös hyvä, jos alustava vastinrahasitoumus on yhä mahdollista saada jo ennen varsinaisen haun umpeutumista, sillä tieto täsmentää vaadittavan omarahoitusosuuden määrää. Toisaalta on kannatettavaa, että kansallista vastinrahoitusta voisi tarvittaessa esim. aikataulusyistä hakea myös jälkikäteen.

Myös ilmaus "...kansallista vastinrahoitusta voidaan myöntää aikaisintaan samanaikaisesti kun..." kaipaisi tarkennusta. Em. muotoilusta ei ilmene, voiko jatkossa alustavaa valtion vastinrahoituksen sitoumusta saada ennen varsinaisen hankehaun umpeutumista? Jos sitoumusta ei voi saada, on kyseessä heikennys nykytilaan nähden.

Tätä koskevat kohdat on täsmennettävä myös 58 §:ää koskeviin laakiehdotuksen perusteluihin. Perusteluissa mm. mainitaan virheellisesti, että nykykäytännön mukaan vastinrahoitusta olisi voinut hakea hankkeelle vasta, kun varsinainen Interreg -hakemus on hyväksytty. Käytännönä on ollut, että vastinrahoitusta on pitänyt hakea vastinrahoitusta myöntävän vastuutahon asettamassa määräajassa, ennen varsinaisen hakuajan umpeutumista ja hankehakemuksen jättämistä ohjelmasihteeristölle. Myös alustava vastinrahoituksen sitoumus on saatu ennen varsinaisen hankehaun umpeutumista.

Lopuksi

Helsingin kaupungin näkökulmasta on erittäin tärkeää, että EU:n kestävä kaupunkikehittämisen (SUD) instrumentin avulla tunnistettaisiin erityisesti suurimpien kaupunkien tarpeita, ongelmia ja luodaan keinoja nimenomaisesti kaupunkilähtöisten ongelmien ratkaisuille rahoittamalla kaupunkien omaa ja pääkaupunkiseudun kaupunkien välistä konkreettista innovaatio- ja kehitystyötä.

Työ- ja elinkeinoministeriö esitti 6.11.2019 uuden ehdotuksen nykyisestä merkittävästi poikkeavaksi kaupunkikehittämisen instrumentiksi rakennerahasto-ohjelmaan 2021 - 2027. Kestävän kaupunkikehittämisen ohjelma, mukaan lukien ekosysteemisopimukset, tulee valmistella ja toteuttaa kaupunkilähtöisesti pohjautuen niiden elinkeino- ja innovaatiopoliittisille tavoitteille sekä yrityssektorin tarpeille. Korkeakoulut olisivat toteuttajakumppaneita. Ekosysteemisopimuksille on varmistettava riittävä rahoitus, ja niitä tulisi rahoittaa myös muualta kuin kestävä kaupunkikehittämisen ohjelmasta.

Esittelijä

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

18.05.2020

Pormestari

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Riila, erityissuunnittelija, puhelin: 310 64495
anu.riila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 7.4.2020
- 2 Lausuntopyyntö 7.4.2020, liitteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Työ- ja elinkeinoministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 19.5.2020 ja asianosaista koskeva päätös on lähetetty
25.5.2020.

Pormestari

Pormestari

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle esityksestä alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamiseen

HEL 2020-004758 T 00 01 06

Päätösehdotus

Pormestari antaa työ- ja elinkeinoministeriölle seuraavan lausunnon liittyen esitykseen alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

Yleiset kommentit ehdotuksista

Lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on ollut selkeyttää alueiden kehittämistä ja alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevaa lakikokonaisuutta. Uuden lainsäädännön valmistelun tarve johtuu eräistä aluekehittämisyhteistyön uudistustarpeista sekä EU:n rakennerahastojen ohjelmakauden 2021-2027 sääntelyn edellyttämistä sääntelytarpeista. Aluekehittämisen kokonaisuutta selkeyttää oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säästöjen nivominen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön.

Aluekehittämislain jatkovalmistelussa on varmistettava, että kaupungit ja kunnat nostetaan aluekehittämispäätösten toteuttajiksi ja toimijoiksi. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan kaupungeilla ja kunnilla on keskeinen rooli aluepolitiikassa, mutta lakiehdotuksissa se jää liian ohueksi ja kaupunkien asemaa aluekehittämistä koskevassa lainsäädännössä tuleekin täsmentää ja vahvistaa erityisesti kaupunkikehittämisen osalta. Valtion ja maakuntien välisten säännöllisten aluekehittämiskeskustelujen käyttöönotto on kannatettavaa, mutta suurten kaupunkien ottamisesta mukaan alueiden kehittämiskeskusteluihin tulee säännellä velvoittavasti. Kestävän kaupunkikehittämisen rahoitusta tulee kohdistaa vain Suomen suurimmille kaupungeille.

Alueiden kehittämisen tavoitteisiin tulisi sisällyttää vahvempi elinkeinopolitiikan painotus sekä yritysten kasvun ja toimintaedellytysten edistäminen. Yritysten tukeminen helpottamalla osallistumista hankkeisiin ja innovaatiotoimintaan on nykyisessä koronapandemiatilanteessa sekä epidemian jälkihoitoon ja talouden ja elinkeinoelämän elpymiseen liittyen tärkeää. Yritysten osallistumista tukisi myös hankehallinnon keventäminen. Tähän liittyy esimerkiksi tulkinta siitä, onko yrityksen osallistuminen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan rakennepolitiikan varoilla de minimis -tuen alasta vai ei. Helsingin näkemys on se, ettei

Pormestari

yritysten osallistuminen innovaatiotoimintaan tulisi olla de minimis -tuen piirissä.

Kansallisella tasolla aluekehittämisessä sekä alue- ja rakennepoliitiikan ohjelmatyössä on jääty lainsäädännön selvennysten ja täsmennysten tasolle. Alue- ja rakennepoliittiseen ohjelmaan tulisi sisällyttää täsmällisemmät kaupunkikehittämisen tavoitteet ja sisällöt. Kaupunkien kehittäminen on monen eri osa-alueen kehittämistä samanaikaisesti ja tämän integroidun toimintatavan tulisi näkyä huomattavasti nykyistä voimakkaammin alueellisella, kansallisella ja EU-tasolla. Niin globaalit kehityskulut (pandemiat, ilmastomuutos, maahanmuutto, digitalisaatio) kuin myös sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät epävarmuustekijät on otettava vahvemmin huomioon. Vihreämpää ja vähähiilisempää Eurooppaa tavoiteltaessa on edistettävä paikallisia ilmasto- ja kiertotaloustoimia ja niiden kehittämistä. Aluekehittämisen tavoitteissa on huomioitava myös kestävä kasvu ja digitalisaatio.

Esityksessä ehdotettu välittävien toimielinten määrän vähentäminen on perusteltua tuensaajien yhdenmukaisemman kohtelun ja tehokkaamman hankehallinnon näkökulmista. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että muutokset lyhentävät hakemusten käsittely- ja maksatusaikoja sekä vähentävät hallinnon kustannuksia. Välittävien tukielinten vähentämisen rinnalla on tärkeää, että yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttöä jatketaan ja hankehallintoa kevennetään.

Toimeenpanolaissa esitetään maakuntaliitolle siirrettäväksi merkittävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen. Tältä osin on otettava huomioon, että EU-ohjelmien hallinnon rahoitusta ei voida määrätä hoidettavaksi kuntien rahoituksella, vaan maakuntaliittojen välittävän viranomaisen tehtävät on rahoitettava kokonaisuudessaan teknisellä tuella ja valtion rahoituksella.

Yleisesti tavoite hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja selkeyden lisäämiseksi hankehallinnossa on kannatettavaa samoin kuin tarkastuskäytäntöjen keventäminen ja kansallisen tason vastuun lisääminen sekä digitaalisten palveluiden roolin vahvistaminen ja kokoaminen entistä kattavammin yhteen hallintoviranomaisen seurantajärjestelmään. Digitaalisten palveluiden toimivuuteen ja käytettävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kommentit toimeenpanolain pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin

1 luku Yleiset säännökset

Alueiden kehittämisen tavoitteita (1.luku Yleiset säännökset, 2. pykälä) tulisi tarkentaa niin, että tavoitteisiin sisältyy myös yritysten kasvun ja toimintaedellytysten edistäminen. Lisäksi tutkimus- ja kehitystoiminta

Pormestari

pitäisi mainita koska se edistää osaltaan tuottavuuskehitystä ja myötävaikuttaa siten positiivisesti aluekehitykseen. Suomen kansallisena tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenojen osuus bruttokansantuotteesta nykyisestä noin 2,7 prosentista neljään prosenttiin vuonna 2030. Tämä ei onnistu ilman vahvaa sitoutumista tavoitteeseen. Myös Euroopan komissio on Suomen maaraportissa 2020 kiinnittänyt huomiota tutkimus- ja kehittämismenojen bruttokansantuoteosuuteen. Helsingin kaupunki pitää kuitenkin erittäin hyvänä sitä, että alueiden kehittämisen tavoitteissa korostuvat ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä kestävä kehityksen tavoitteet.

Helsingin kaupunki ehdottaa seuraavia muutoksia 1. luvun 2 §:ään:

2 § Alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden ja yritysten kestävä kasvua ja kilpailukykyä sekä asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua.

Alueiden kehittämistä edistävin toimenpitein

- 1) vahvistetaan kestävää alue-, elinkeino- ja yhdyskuntarakennetta, edistetään yritysten kasvumahdollisuuksia ja alueiden uudistumista sekä saavutettavuutta;
- 2) tuetaan työllisyyttä, osaamista, tutkimus- ja kehitystoimintaa ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
- 3) parannetaan elinympäristön laatua ja hillitään ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia;
- 4) vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja; ja
- 5) parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

Viranomaisten vastuut ja roolit on lakiehdotuksessa määritelty melko selkeästi. Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon ei esitetä muutoksia. Business Finlandilla ei enää esityksen mukaan olisi roolia välittävänä toimielimenä. Helsingin kaupunki kuitenkin toteaa, että tältä osin voisi olla tarkoituksenmukaista vielä arvioida, onko säännöksissä riittävällä tavalla otettu huomioon koronapandemian aiheuttamasta kriisitilanteesta elpyminen.

Lakiluonnoksen 6 §:ssä kuntien rooli alueiden kehittämisessä ei tule riittävästi esille ja Helsingin kaupunki ehdottaa tarkennusta kuudenteen pykälään (vastuu alueiden kehittämisestä):

6 § Vastuu alueiden kehittämisestä

Pormestari

Vastuu alueiden kehittämisestä on valtiolla ja kunnilla.

Alueiden kehittämisen valtakunnallinen vastuu on valtiolla. Alueiden kehittämisen yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat valtioneuvostossa työ- ja elinkeinoministeriölle.

Kunnat vastaavat alueiden kehittämisestä omalla alueellaan. Kunnat voivat yleisen toimialan puitteissa ottaa hoitaakseen tehtäviä, jotka edistävät alueen elinvoimaa ja kuntalaisten hyvinvointia. Maakunnan liitto on kuntien aluekehittämisviranomaisen ja alueensa lakisääteinen kuntayhtymä, jossa jokaisen kunnan on oltava jäsenenä ja jossa kunnat hoitavat aluekehittämistehtävää yhteistoimintana. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla niille säädettyjä tai erikseen määrättyjä valtionhallinnon toimeenpanoja kehittämissuhteita toimialueellaan.

Kuntien ja kaupunkien asemaa aluekehittämisessä tulee täsmentää myös muilta osin (vrt. 6§:n suhde 15 §:ään). Kaupunkien roolia maakuntien liittojen alueiden kehittämisen suunnittelussa tulee vahvistaa.

Lisäksi kaupunki esittää seuraavat huomiot muista, lukuun 2 sisältyvistä ehdotuksista:

- Välittävien toimielinten määrän vähentäminen (9 §). Helsingin kaupunki kannattaa välittävien toimielimien määrän vähentämistä (9 §). Rahoituslaissa maakunnan liitoille esitettyä siirrettävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen ei kuitenkaan tule hyväksyä, vaan kustannukset tulee kattaa kokonaisuudessaan EU:n ja valtion rahoituksella.
- 10a §. Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan valvonnassa. Pykälän perusteluissa (s.7-8) todetaan määrärahan käyttökohteet ja viitataan myös valtion ja kaupunkien välillä solmittaviin ekosysteemisopimuksiin. Ko. kappaleesta kuitenkin puuttuu sanoja, minkä vuoksi määrärahan käyttökohteiden suhde ekosysteemisopimusten piiriin kuuluviin kaupunkeihin jää auki. Näin ollen ei ole selvää, ovatko määrärahan piirissä kaikki kaupunkiseudut, joilla on ekosysteemi-kehittämistä, vai ainoastaan ekosysteemisopimuksen ulkopuoliset kaupunkiseudut.
- 12 § Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tarkastusviranomaisen. Tarkastusten keventäminen ja laajennettu yhden tarkastuksen periaatteen käyttö ovat kannatettavia. Näin mm. vältetään päällekkäiset tarkastukset.
- 13 § Alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunnan sijaan ehdotetaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen alueiden uudistumisen neuvottelukuntaa, jonka tehtävät olisivat aikaisempaa strategisemmin määriteltä. Helsingin kaupunki tote-

Pormestari

aa, että alueiden uudistumisen neuvottelukunta on toiminut lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 2019 lähtien, minkä vuoksi ehdotus lähinnä validoi nykytilan. Metropolialueen ja koko Suomen kannalta on tärkeää, että Helsinki on aina suoraan edustettuna aluekehityksen kannalta keskeisissä työryhmissä.

- 17 § Maakuntien yhteistyöryhmä säilyy edelleen kumppanuuselimenä, jossa alueiden kehittämisen kannalta keskeiset toimielimet ovat edustettuja.

3 luku Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt

On tärkeää, että rakennerahasto-ohjelmalla edistetään tehokkaasti aluekehittämisen tavoitteita, joissa tulisi olla vahvempi kaupunkipoliittinen painotus. Nimenomaan kaupunkiseuduilla ratkaistaan myös keskeisiä Euroopan unionia koskevia haasteita tulevalla rahoituskaudella.

Helsinki kannattaa myös nykyistä yleisempää sääntelyä koskien pitkän aikavälin strategisten linjausten ja maakuntaohjelman laatimista sekä luopumista maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmien laatimisesta.

23 § Alueiden kehittämisen keskustelut

Valtion ja maakuntien välisten aluekehittämiskeskustelujen käyttöönotaminen on kannatettavaa. Myös valtion ja kaupunkien välistä suoraa keskusteluyhteyttä sekä nykyistä tiiviimpää yhteistyötä kaupunkien ja ministeriöiden välillä tulee lisätä. Kaupungin näkemyksen mukaan on myös tarpeellista, että suuret kaupungit otetaan mukaan alueiden kehittämiskeskusteluihin ja tätä koskevan sääntelyn tulee olla velvoittavaa.

Sopimuksellisuuden kehittämisessä ministeriöiden ja kaupunkien välillä tulee olla omat suorat kehittämiskeskustelut. Valtion ja kaupunkien sopimusten sisällöt on huomioitava maakunnallisissa kehittämisasiakirjoissa sellaisenaan. Näin ollen ne ovat mahdollista ottaa sisällöiksi myös maakunnallista kehittämistä koskevissa neuvotteluissa. Ensivaiheen valmistelutyöryhmässä tulee olla edustus valtion ja maakuntien lisäksi myös suurista kaupungeista.

26 § Kestävä kaupunkikehittäminen

Laissa annetaan mahdollisuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelmasta, (ekosysteemi-sopimus) sisällöstä, toiminnassa noudatettavasta menettelystä sekä toiminnasta vastaavasta tahosta. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä sitä, että kaupunkeja kuullaan riittävästi ennen kuin kestävästä kaupunkikehittämisestä säädetään ao. tavalla tarkemmin. Lisäksi Helsingin kaupunki pitää oleellisena sitä, että kestävästä kaupunkikehittämisestä

Pormestari

koskevien yhdenmukisten toimenpiteiden toteuttamiseksi tai toiminnan ohjaamiseksi ei rakenneta liian raskasta hallintomallia kaupunkeihin tai kansalliselle tasolle. Lisäksi hallinnon eri tasojen (kansallinen ja kaupunkitaso) tulee keskustella riittävästi keskenään. Kaupunkien tulee voida päättää itse kaupunkeihin asetettavien johtoryhmien kokoonpanosta ja toimintamallista.

Pykälän 2 momenttia koskevien perusteluiden (s.18) mukaan kaupungit perustaisivat suunnitelman toimeenpanemiseksi jokainen oman tai useamman kaupungin yhteisen johtoryhmän, jonka tehtävänä olisi vastata hankkeiden tarkoituksenmukaisuusharkinnasta eli seurantakomitean määrittelemien valintakriteereiden perusteella priorisoida aluekehitysrahaston hankkeita.

Helsingin kaupunki toteaa, että ekosysteemisopimuksen valtion kanssa solmineiden kaupunkien tulee itse voida päättää perustavatko ne oman johtoryhmänsä vai esimerkiksi yhteisen johtoryhmän valitsemiensa kaupunkien kanssa. Kaupungit päättävät itse johtoryhmien kokoonpanosta ja toimintatavoista, toisin sanoen siitä, miten hankkeiden tarkoituksenmukaisuusharkinta ja aluekehitysrahaston hankkeiden priorisointi seurantakomitean määrittelemien valintakriteerien perusteella sekä kaupunkien ekosysteemisopimusten sisältöihin pohjautuen käytännössä toteutetaan.

5 luku Erinäiset säännökset

Lakiluonnoksessa on ehdotettu luopumista äkillisen rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan äkillisen rakennemuutoksen määritelmän perusteella on pystytty tukemaan paitsi alueita myös alueen toimialoja, kuten meriteollisuutta, äkillisissä muutostilanteissa. Kohdennetuilla ja ajallisesti rajoitetuilla tukitoimilla on voinut olla suurikin merkitys alueen ja yritysten selviämisen prosessissa. Riippumatta siitä, mainitaanko äkillisen rakennemuutoksen ala tai alue lakitekstissä, tukitoimia ja rakennusrahastusta on voitava yhteisymmärryksessä uudelleen kohdentaa nopeastikin äkillisiin ja haastaviin muutostilanteisiin.

Kommentit rahoituslain pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin

1 luku Yleiset säännökset ja viranomaisten toimivalta

10 § Maakunnan liiton harkintavalta eräissä tapauksissa

Pykälän perusteluissa (s.4) viitataan edellä jo esiin tulleeseen kestävästä kaupunkikehittämisestä johtoryhmään. Helsingin näkemyksen mukaan jokaisella kaupungilla tulee olla oma johtoryhmänsä, joka esittää rahoitettavia hankkeita oman suunnitelmansa perusteella

Pormestari

18 § Tuen hakijan omarahoitusosuus

Pykälässä säädettäisiin alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahasta rahoitettavissa hankkeissa tuen hakijan omarahoituksena tai sitä korvaavana 1 momentissa tarkoitettuna ulkopuolisena rahoitusosuutena. Ulkopuolisena rahoitusosuutena voidaan hyväksyä hankkeessa tarvittava ja todennettavissa oleva vastikkeetta tehtävä työ/luovutettava tuotantopanos tai hyödyke taikka vastikkeellinen työ taikka vastikkeellinen luovutettava tuotantopanos tai hyödyke.

Lisäksi mainitaan ulkopuolisen rahoitusosuuden korvaaminen edellä mainituilla kolmella vaihtoehdolla. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan omarahoitusosuutta koskevaa pykälää tulee tarkentaa. Kuluvalla ohjelmakaudella ns. "in kind" -omarahoitusmuodot eivät ole olleet sallittuja esimerkiksi EAKR- ja Interreg -ohjelmissa. Nyt esitetty ehdotus on epäselvä eikä muotoilusta ilmene, koskeeko sääntely kaikkia hankkeita vai onko tähän tulossa rajoituksia.

2 luku Tukimenettely

21 § Tuen muutoshakemus

Lakiehdotuksen mukaan mm. jos hanketta tai sen osaa ei voida toteuttaa tukipäätöksen ja liitteenä olevan hankesuunnitelman mukaisena, tuensaajan on haettava muutosta tukipäätökseen. Koska hankkeissa tulee helposti muutostarpeita olisi tärkeää, että muutoshakemusten tekeminen olisi mahdollisimman helppoa ja siihen liittyvät ohjeet ja periaatteet selkeitä. Hankesuunnitelmiin tarvittavat muutokset tulee voida tehdä nykyistä kevyemmin ja selkeämmällä ohjeistuksella.

3 luku Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevat erityissäännökset

42 § Viestintävelvoitteiden laiminlyöminen tuen maksamisen esteenä ja takaisinperinnän perusteena

Pykälässä säädettäisiin viestintävelvoitteiden laiminlyöminen vaikutuksesta tuen maksamiseen ja takaisinperintään sekä menettelystä laiminlyöminen yhteydessä nykyistä tarkemmin. Jos tuen saaja laiminlyö tiedotusta ja viestintää koskevia velvoitteitaan, välittävän toimielimen on annettava tuen saajalle kehoitus ja kohtuullinen määräaika asian korjaamiseksi. Tämän jälkeen seuraa takaisinperintä.

Seurausten ei tule olla liian ankaria, vaan ensin tulisi turvautua kehoitukseen ja muistutuksiin. Tältä osin tulee ottaa huomioon kohtuullisuus ja suhteellisuus. Esimerkiksi yksittäisen logon puuttumisen tai väärän logon käytön ei tulisi johtaa takaisinperintään.

Pormestari

52 § Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötietojen käyttö ja luovuttaminen

Lakiehdotuksessa mahdollistetaan ESR+ -ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden seurantatietojen kerääminen henkilötietojen osalta ja raportointi Euroopan komissiolle tilastopohjaisesti (52 ja 53 §). Tämä on kannatettavaa, sillä kuluneella ohjelmakaudella osallistujatietojen kerääminen paperisille lomakkeille on ollut ongelmallista mm. tietosuojakysymysten takia. Paperisten henkilötietolomakkeiden käytöstä tulisikin luopua ja siirtyä sähköiseen järjestelmään.

4 luku Kansallista vastinrahoitusta koskevat erityissäännökset

Kaupunki pitää perusteltuna erillistä lukua kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä, sillä se selkeyttää sääntelyä.

56 § Varojen jako

Esityksessä ehdotetaan, että kansallisen vastinrahoituksen myöntäminen siirtyisi kokonaan maakuntien liitoille. Aiemmin työ- ja elinkeinoministeriö on vastannut kansallisen vastinrahoituksen myöntämisestä tuensaajille valtioiden välisissä ja alueiden välisissä Interreg-ohjelmissa. Menettelyä muutettaisiin siten, että myös valtioiden välisten sekä alueiden välisten Interreg-ohjelmien kansallinen vastinrahoitus myönnettäisiin tuen saajille jatkossa toimivaltaisista maakunnan liitoista. Helsingin näkemys on se, että on selkeämpää, että vastinrahojen myöntö on kokonaan maakuntien liittojen vastuulla. Kansallisen vastinrahoituksen prosessin kehittäminen yhdenmukaiseksi eri ohjelmien välillä on kannatettavaa.

58 § Kansallisen vastinrahoituksen tukimenettelyä koskevat poikkeukset

Pykälässä 58 kuvattaisiin kansallisen vastinrahoituksen tukimenettelyä koskevat poikkeukset. Tätä tulisi kaupungin näkemyksen mukaan tämentää. Nykyisen käytännön mukaan valtion vastinrahaa haetaan ja alustavat sitoumukset sen myöntämisestä tehdään jo ennen varsinaisen ohjelmahaun sulkeutumista. Epäselväksi jää esimerkiksi se, tarkoitetaanko tässä, että uudella ohjelmakaudella kansallista vastinrahoitusta olisi mahdollista hakea sekä ennen että jälkeen varsinaisen hankemuksen jättämistä ohjelmasihteeristöön.

On kannatettavaa, että molemmat vaihtoehdot olisivat mahdollisia. On myös hyvä, jos alustava vastinrahasitoumus on yhä mahdollista saada jo ennen varsinaisen haun umpeutumista, sillä tieto tämentää vaadittavan omarahoitusosuuden määrää. Toisaalta on kannatettavaa, että

Pormestari

kansallista vastinrahoitusta voisi tarvittaessa esim. aikataulusyistä hakea myös jälkikäteen.

Myös ilmaus "...kansallista vastinrahoitusta voidaan myöntää aikaisintaan samanaikaisesti kun..." kaipaisi tarkennusta. Em. muotoilusta ei ilmene, voiko jatkossa alustavaa valtion vastinrahoituksen sitoumusta saada ennen varsinaisen hankehaun umpeutumista? Jos sitoumusta ei voi saada, on kyseessä heikennys nykytilaan nähden.

Tätä koskevat kohdat on täsmennettävä myös 58 §:ää koskeviin lakiehdotuksen perusteluihin. Perusteluissa mm. mainitaan virheellisesti, että nykykäytännön mukaan vastinrahoitusta olisi voinut hakea hankkeelle vasta, kun varsinainen Interreg -hakemus on hyväksytty. Käytännössä on ollut, että vastinrahoitusta on pitänyt hakea vastinrahoitusta myöntävän vastuutahon asettamassa määräajassa, ennen varsinaisen hakuajan umpeutumista ja hankehakemuksen jättämistä ohjelmahallintajalle. Myös alustava vastinrahoituksen sitoumus on saatu ennen varsinaisen hankehaun umpeutumista.

Lopuksi

Helsingin kaupungin näkökulmasta on erittäin tärkeää, että EU:n kestävä kaupunkikehittämisen (SUD) instrumentin avulla tunnistettaisiin erityisesti suurimpien kaupunkien tarpeita, ongelmia ja luodaan keinoja nimenomaisesti kaupunkilähtöisten ongelmien ratkaisuille rahoittamalla kaupunkien omaa ja pääkaupunkiseudun kaupunkien välistä konkreettista innovaatio- ja kehitystyötä.

Työ- ja elinkeinoministeriö esitti 6.11.2019 uuden ehdotuksen nykyisestä merkittävästi poikkeavaksi kaupunkikehittämisen instrumentiksi rakennerahasto-ohjelmaan 2021 - 2027. Kestävän kaupunkikehittämisen ohjelma, mukaan lukien ekosysteemisopimukset, tulee valmistella ja toteuttaa kaupunkilähtöisesti pohjautuen niiden elinkeino- ja innovaatiopoliittisille tavoitteille sekä yrityssektorin tarpeille. Korkeakoulut olisivat toteuttajakumppaneita. Ekosysteemisopimuksille on varmistettava riittävä rahoitus, ja niitä tulisi rahoittaa myös muualta kuin kestävä kaupunkikehittämisen ohjelmasta.

Esittelijän perustelut

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 7.4.2020 Helsingin kaupungilta lausuntoa esityksestä alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Uudistuksen kokonaisuuteen kuuluvat esitykset laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan toimeenpanosta sekä laiksi alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja raken-

Pormestari

nepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta. Ehdotukset on valmisteltu virkatyönä TEM:ssä ministeriön 2.10.2019 asettaman työryhmän tuella.

Uusi aluekehittämistä koskeva lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan 1.1.2021. Sitä sovelletaan kansalliseen alueiden kehittämiseen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen (EAKR, ESR+, JTF) ohjelmakauden 2021–2027 hankkeisiin.

Lausunto ehdotukseen on pyydetty antamaan viimeistään 19.5.2020 sähköisesti lausuntopalvelu.fi –sivustolla. Lausunnonantajia on pyydetty esittämään kannanottonsa kohdistaen ne selvästi erikseen keskeiset ehdotukset -muistioon sekä erikseen kumpaankin lakiehdotukseen ja niiden perusteluihin (kohdistaen luvuittain ja pykälittäin).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Riila, erityissuunnittelija, puhelin: 310 64495
anu.riila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Lausuntopyyntö 7.4.2020](#)
- 2 [Lausuntopyyntö 7.4.2020, liitteet](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Työ- ja elinkeinoministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginkanslia